

VADÁSZ- ÉS VERSENYLAP.

Hétfőn, octob. 10.

28. SZ.

Harmadik évfolyam 1859.

Vadászrajzok.

II.

Vadászrajzaimat Szabolcsmegyével kezdem, melly vadászati tekintetben a legérdekesb tájaknak egyike. Ki csupán az úgynevezett festői látványok kedvelője, ki a külső természetet csak ott tudja éldelni, hol ez regényes és meglepően változatos alakzatokban mutatkozik, az ugyan nem olly sok élményre számolhat e megyében. — Az út akár Debreczenből, akár Nagy-Károlyból, akár végre Tokajból, vagy a Szamosközről jöjünk Szabolcsba, nagyrészt sivár tekintetű homokbuczkák allján, vagy azokon keresztül elég unalmasan húzódik. Az alföldön bár csak sarat hánynak sár fölé, a „töltésnek“ vagy úgynevezett „gátnak“ legalább neve van meg; itt még az sincs! Századok hosszú során át, mióta e vidéket emberek szállották meg, az utak se jobbak se rosszabbak nem lettek, de legalább azon jó tulajdonuk van, hogy el nem kopnak soha, mert a homok azonképp visszafut a nyomba, a mint a lókörom, vagy kerék belőle elmozdult. — E határozatlan nyomokon, miket nem csak fergegeteg, de középszerű szél is mindannyiszor behord, majdnem nesztelenül halad a szekér, s úgy látszik, hogy a csengők használata, mi úri fogatoknál majdnem általános, nem annyira divatos szokás vagy nyalkaság, mint inkább előgondoskodás szüleménye, hogy t. i. a szemközt jövő fogatok, miknek közeledtét kivált sötétben sem kerékrobaj, sem

pedig lódobogás nem tudatja, össze ne akadjanak, ez oknál fogva az utolsó talyigás is legalább egy repedt csörgőt kötgebéje füle mögé, vagy a kőcből font görbe gyepplőszárra.

Mialatt az előttünk elnyúló homokdombok tetejére fölmászunk, azt reméljük, hogy a tőlünk addig elzárt láthatár tágulni s más tetszetősb tájra nyilni fog. Hasztalan! az egyik dombot meghaladja a másik után és órahosszat akár jobbra, akár balra, vagy maga elé tekint: nem lát az utas egyebet, mint a földszinét hullámszerűen borító dombok tömkelegét, kisebb, nagyobb magaslatokat, mellyek mind egy öntetűek, mint-ha egy valóságos homoktenger folytonos hullámszerűségében hirtelen megállapodott volna. — Itt ott egy igénytelen külsejű szentegyház, vagy ennek tornyocskája, meg többnyire a nyomorúságig egyszerű viskócsoport, vagy ószerű ürilak búvik ki a homokbuczkák közül; másutt nagyobbacska tavak és nádasok, vagy a foltonkint még fennlevő erdőség és cserjék némileg feledtetni akarják velünk az unalmas és komor érzelmet, mit egy hajdani szépségeitől megkoppasztott és az ipar fejleményeivel még meg nem barátkozott vidék bennünk különösen akkor ébreszt, midőn a tarkazöld, vagy aranyárga mez a földszinéről lekopott, és az egész táj az enyészet fakó köntösébe öltözik.

Különbö ha nem is olly átható szép tájak ezek, mint minők ihletére Schiller világhírű sétáját írhatta, itt is vannak azért egyes tájponatok és útvonalak, mik az első kedvetlen benyomást csakhamar elsimitják. A Tiszahátnak itt-ott még lábas erdőktől övezett meredek partjai, mellyek széleitől szelidebben alakuló cserjék és gyümölcsösök nyúlnak a tájkép előterébe; a gyönyörű éger, tölgy, bükk és gyertyánfa csoportozatok, mik az eleven, vagy a holt Tiszának egy-egy ága hosszában buja tenyészetű lombokat bocsátanak le majdnem a víz tükreig; ezeknek hátterében a dúsgazdag Bodrogköz, a Szamos melléke; a távolabb láthatárban a királyhelymeczi, ungvári és munkácsi magaslatok, mellyeket Makovecz, Zernava, Szinyák és Polonina óriási bércei váltanak fel.

Benn a megyében még a nyirbátori ligetek, a gyulai, ófejértői, baktai, karászi és mándoki még jól fenntartott és nagy foltokban egész Kisvárdra alá nyúló erdőség az egész út hosszában, különösen pedig Baktánál, Berkesznél és Anarcsnál a szó teljes értelmében festői részleteket tárnak elénk; és mindezen valóban szép pontok megérdemlik, hogy midőn a megyének külsejéről van szó — róluk legalább említést tegyünk s

ne vegyüljünk azok közé, kik, mert egyszer Nagy-Kállóba Bököny felől és vissza utaztak s a szennyes rongyos zsidó vendéglőkben penészes juktúró, dohosbor és avas rántottánál semmi egyéb izlelhető étket nem kaptak, vagy mert lovuk a szokatlan homokutakon kiállott — úton útfelen az egész Nyirt ócsárolják. Miért is nem hordanak ezen urak ősi szokás szerint magukkal tarisznyát s miért nem tartanak olly lovat, melly Debreczenből Nagy-Kállóig játszva egy hajtásra szokott járni!

Szabolcsmegye jelenleg a tájelnevezés szerint az úgynevezett „Nyirből“ és a „Rétközből“ áll, melly a Tiszahátnak tözsomszédjában a nagy folyó évenkénti kiömléseinek színhelye. Ezen elnevezéseket mi vadásztanilag is annál inkább megtarthatjuk, mert mind a két terület egymással merően ellenkező földalkattal, különböző mezőnyvel, és így különböző vadállománnyal is bír. És bár a vadászat külön nemei a két terület több pontjain meglepően egyesülnek, mégis a Rétköz kitünően vízi vadászatra, a Nyir pedig mezei kedvtöltésre nyújt alkalmasb mezőnyt.

A Nyirség, vagy a nép nyelvével élve egyszerűen a Nyir két-ségkívül ama sok nyirfa erdőtől kapta nevét, mellyek hajdan ezen homok rengeteget és a buczkák alatt elterülő hajlásokat és sikokat boriták. — Ezek maradványai sértetlenebb helyeken még most is láthatók; a nyirfa nagyobb családokban még most is szépen díszlik, s a hófejér kéreg és lengén hömpölygő gallyazat szinte hozzá illik a tájnak halkán hajladozó külvázlatahoz. A főnebbi elnevezés alatt közbeszédben kiválólag Szabolcsmegye értetik, mert midőn valaki azt mondja, hogy a „Nyirbe megy“ vagy a „Nyirből jő“ nem is jut eszébe másra, mint Szabolcsra gondolni. Pedig ugyanezen homokos omlatag földvegyület, melly hullámszerűen szakadozott s egymással majd merev, majd ismét lágyabb hajlatokkal folytonos lánczolatban levő homokdombokkal szórja be az egész mintegy 70 □ mértföldnyi területet, kiválólag Szabolcsmegyét borítja ugyan, de Ilknél és Mátészalka körül átesap Szathmárba is Nagy-Károlyig és a Kraszna vizéig, melly Olesvánál a Szamosba, innét félórányira pedig ezzel együtt a Tiszába szakad. — Délfelől lemegy egészen Debreczen, Sámson és Vámospircs, sőt egész Derecske alá, mig keletről Hajdúdorogh, Böszörmény és Hadház határait foglalja magában.

A földnek illy sajátságos felülete, a homok képletek illy szakadatlan — hogy úgy mondjam következetes s nagy mérvbeni alakulása az egész országban nincs másutt. s e miatt a Nyirnek külső jellege és a táj

minősége sajátos eredetiséggel bír; csupán a Félégyháza és Szeged közti homoksivatagok hasonlítanak némileg hozzá. — Kálló, Bogdány, Anares és Mada körül és más több helyütt oly magas dombokat látunk valóságos futó homokból emelkedni, hogy már bátran apróbb hegyek közé sorozhatók: közülök a nagy-kállói 23 lábnyi magasságú torony egy mértföldnyi távolságra már nem látszik. — Ezen összefüggő dombszerkezet lánczolati irányát, a magaslatok elhelyezésében bizonyos rendszert több ízben akartam kipuhatolni — haszontalan. — Valamint hajdan az ezen vidékeket borított Tiszának koronkint medrébe visszatérő ár- és hullámjátéka által kellett e domboknak alakulniok, úgy mostani elhelyezésöknél önkényleg bánnak velök az elemek; külső körvonaluk gyakran aként változik, mint az őszi vagy tavaszi fergeteg egyik, vagy másik oldalát kezdvén ki, a porondos homokot alantabb helyekre hordja.

A Nyírből kifelé lassanként kisebb laponyagokra oszolván, a láthatár síkabb alakot ölt magára, míg utóljára az ecsegi láp közelében és az alföldi nagy síkokban a domború felület észrevétlenül tűnik el. Kétséget sem szenved, hogy minél több föld kerül szántás alá, a felület egyenetlensége annál inkább tűnni fog és maholnap egész Szabolcsmegye egy nagy síkságból álland.

Különben ne gondolja az e vidékkel ismeretlen olvasó, hogy mert annyiszor emlegetjük a homokot, valamely honi sivataggal akarjuk megismertetni. A nyíri laza alkatú homokföld, melly csupán a laposabb helyeken s a számtalan úgynevezett nyíri vizek közelében változik át könnyebb televénnyé, a legszerencsésebb földvegyület, melly mind a mellett, hogy igen el van csigázva, általában mégis elég korhany mész és iszap részeket foglal magában, mik a bámúlatos vízszivósság segítségével e földet aránylag igen termékennyé teszik. A nyíri föld nem csalja meg a gazdát soha, más dúsán termő vidékekhez képest nem ad ugyan oly felette sokat, de valamit mégis a legnagyobb szárazságban is ad, midőn az alföld dús televény földein a növényélet egészen kiaszott: mellesleg legyen megjegyezve, hogy a nyirkos melléknév, mit főnév alakjában is használunk, véleményem szerint a nyíri földnek ezen könnyű nedvesüléséből veszi eredetét.

A természetnek milly tényezői hozták létre ezen sajátos képleteket — azt vizsgálják meg bővebben a földészek; mi vadászok beérjük az eredménnyel, minthogy tapasztaljuk, hogy ezen laza alkatú homokföld fölötté kedves tanyája mindennemű vadnak olyannyira, hogy min-

den ellenséges viszonyok mellett sem tud e földtől megválni s a Nyir, mint régenten volt, most is a legvadasb helyek egyike az országban.

Hegyei a most leirt homokmagaslatokon kívül nincsenek; folyó vize sincs más a Tiszánál, melly Vásáros-Namény, vagy inkább Varsánynál érintvén a megye határát, azt e ponttól egész le Eszlárig mindenütt körül folyja. — Varsánytól Záhonyig egyenest éjszakra tartván, Csap alatt olly hirtelen kanyarodik délkeletnek, aztán egyenest délnek, hogy a megyének területe egész csúcsos szegletüvé válik, és Zsurknál nem szélesebb fél, vagy egy mértföldnél. — Van azonban számtalan kisebb s nagyobb tó, úgynevezett nyiri vizek — az egész Nyiren elszórva; ezek részint tiszta sik vízzel vannak tele s rajtok kákató és nádcserepek csak foltonkint látszanak, annak jelül, hogy a víz soha ki nem apad és sokkal mélyebb, sem hogy a vízi növények csirái a vizsine fölé vergődhetnének — részint pedig, hol a meder csekélyebb, sűrű nád és gyékénybokrokkal, csátéval sat. vannak benöve. — E medrek vízmentes völgyei többnyire kaszállókül használatnak, belebb a tó felé a föld köröskörül semjékes, és még belebb csupa dágvány és zsombék, melly hova tovább átgázolhatlan iszappá változik át.

A nyiri vizek önálló kis tavak, miknek kifolyásuk nincsen — közülök nevezetesebbek: a geszterédi Ludastó, — a nagy-kállói Hószon, több más kisebbel, az újfejtői és nyiregyházi Sóstó, miknek szikjeit azonban a vad nem kedveli; — aztán a Sényő és Napkor alatti kisebb, de annál vadasabb tavak; — a simai és császárszállási Vadastó és számtalan más apróbb locsogók, nádasok és erek, részint a Tisza közelében, részint a Nyirben, mellyeknek nagyrészt badar s mit sem jelentő tájelnevezései itt nem birnak annyi jelentőséggel, hogy azokat itt mind pontosan jegyezzem fel. Geszterédtől kezdve, mellynek határában az úgynevezett Ludastó, a nagykállói országút hosszában nyúlik el, egész a Rétköz széléig Ajaknál, hová a nyiri vizeket egytetemes szabályozás által lecsapolni akarták, mérnöki szinterés szerint e vizeknek 14 lábnyi esésök volna. Nincsenek tehát mint sokan állítják semmi összeköttetésben a Tiszával, nem áradnak s apadnak ezzel együtt, hanem a szívósság szabályainál fogva, a körülfekvő homokmagaslatok szürik beléjük a vizeket s nekik folytonos táplálékot nyújtanak.

Mindezen magaslatokon, hajlásokon és sikokon szép szántóföldek terülnek el, nagyobb részt rozs, árpa, zab, köles, búkköny és más takarmány vetésekkel, tengeri s egyéb főzelék ültetményekkel. Termesztenek

azonkívül sok és kitünő jóságú burgonyát, ennek czeفرéjéből a 90 egynehány pálinkafőzőben Mózes ivadéka átkozott rosz szeszítókát készít, az ettől fájdalom már egészen elkábitott s apró gyermekestől együtt rákapott nép számára. Nyiregyházának dús határában, mellynek környéke a gondosabb gazdászat és kézzelfogható jóllét áldásaival dicsekszik, a Császárszálláson, Királytelken s más délkeleti nagyobb birtokokon már a búza és repczevetések is nagyban diszlenek.

A viz torkában levő néhány rétközi falat kivéve majd minden helységnek van szőlőskertje. Vannak sok helyütt benőtt parlagok, a szőlők aljában pedig gyümölcsösök.

Dohány olly nagy mennyiségben természetik s mellesleg legyen mondva olly kitünő, hogy aligha tesz e tekintetben túl e megyén bármellyik más vidék. A dohány, tengeri, burgonya és más kapa alá való földek szélei és mesgyéi továbbá óriási nagyságú napraforgóval vannak körülülletve. — Akár hányszor láttam két öles napraforgót, mellynek szára karvastagságnyi, tányérja pedig olly nagy volt mint egy ekekerék. — A sok dohányvirág és az érett magú napraforgónak olajszurkos kipárolgása, meg a pórékra füzött erjedő dohány igen sajátszerű s épen nem kellemetlen illattal töltik el a léget. E napraforgó ültetvények külsőleg élénkítik a tájt, az alantabb növényeket a napnak forró hevétől óvják, jó asztali és égetni való olajat adnak, száraiból a szegény ember házi kis kertje körül kerítést csinál, vagy tüzel velök, de vadászatkor nem egyszer bosszankodtam ezen különben hasznos növényre, mert a nagy lecsüggő virágtányérok és a buja levélzet egészen eltakarják a kilátást, a vastag tömör maghéjazat felfogja a legerősebb göböt is s a vad, ha egyszer ezen két vagy legalább is másfél ölnyi eleven falon átcsapott, az napon a vadász elől alkalmasint elveszett.

Rendezett erdők is vannak hála Isten még bőven; Nyirbáthor körül gr. Károlyi, Nyirbélteken gr. Dessewfy, Baktán gr. Degenfeld, Ofejértón és Gyulajon gr. Majláth, Mándokon gr. Forgách birtokában és számos más helyeken nagyobb és kisebb kiterjedésben. Csak hogy a kisebb birtokosok erdei a gondatlan vagy szorúlt gazdálkodás, vagy a bérlőnek lelketlen kezelése alatt mindinkább pusztúlnak; — maga a 90 egynehány szeszfőző roppant sok fát emészt és évenkint igen sok erdőt irtanak a nélkül, hogy az elpusztított téreknek után ültetése — vagy más okszerűbb használatáról gondoskodva volna.

(Folyt. követc.)

A törökszentmiklósi lóversenyek.

October 2.

Bíró : gr. Szápáry István. **Indító** : Magyar Lajos úr. **A mázsánál** : Jurenák Sándor úr.

Társulatunk alakulása óta e harmadik verseny is még kezdetnek mondható, a mennyiben a jó lovakban érezhető hiány mindeddig a versenyek érdekét csökkenté, — de hisszük hogy rövid idő múlva be fog nálunk is bizonyulni, hogy épen e versenyek a lötenyésztés leghathatósb emeltyüi.

A néző közönség, különösen a vidék hölgyei, mint egy illy ünnepély nélkülözhetlen tényezői, a borongós idő daczára számos négyes és ötös fogatú hintókban jelentek meg s állvány hiányában azokból nézték és érdeklélkövették a versenyek folyamát. — A pálya puha tarlón kissé éles fordulókkal a város közelében volt kítüzve — de szerencsésen az általános kitöréstől aggodalmak alaptalanoknak bizonyultak. A nap kedvence a rendesen jó állapotú és versenykész Alborak volt; már tavál az egyleti díj nyertese most ismét erre és a hölgyek díjára bejelentve, — ez utóbbiban b. Simonyi Laristanja nem megvetendő vetélytárs leendett, ha az erős csödör ez nap ugrani egyátalán nem vonakodott volna; azonban ez White Rose-al, melly szintén az ugrató versenyben derék lovasa minden erőmegfeszítése daczára is kitért, egy magán fogadásban, érdekes versenyt futott.

I. Pony Verseny 50 ft, futhat minden a választmány által ponynak elismert 14½ m. alóli ló, teher kiegyenlítés nélkül; tét 5f. f. v. f. távolság ½ m. ismételve.

Sztrádá Béla úr id. p. h. Pom p á s ifj. Retsky And.	1—1
Lelovics Gyula úr id. p. k. Vid á m tulajdonos	2—0
Borbély Géza úr Csinos tulajdonos	3—2
Gr. Szápáry Gyula Vi har	
Vörös Kalmán úr Puncta visszahuzatott.	

Pompás mindkét futásban eleitől végig vezetett, könnyen győzött és így már harmadszor e díj nyertese.

II. Egyleti díj 500 ft. futhat minden félvér ló, melly az egylet valamely tagjának tulajdona; tét 20 ft, fele bánat, 2 a. m. teher 3 évesre 110 ft, 4é. 125 ft, 5é. 135 ft, mén 3 fttal többet.

Gr. Szápáry Iván id. p. k. Alborak ap. Lottery tulajd. 135 ft.	1
Koppély Károly úr, 4év. p. h. Csinos ap. Snowstorm tulajd. 125 ft.	2
Gr. Szápáry Gyula 5é. p. k. Brunette ap. Muchacco Benitzky úr 135 ft.	3

Brunette csendes canterben vezetni kezdett, második Alborak, utána Csinos; a lovak illy sorban haladtak el másodsor a nyerpont előtt, midőn Brunette gyorsítá futását míg az utolsó fél mértföldnél Alborak istállótársa mellett elment, Csinos-tól követeve, melly most a távpontnál kis küzdés után Brunettet elhagyta, de Alborakhoz fel nem mehetvén, ez könnyen elsőnek ért be, Csinos néhány lóhosszal utána második — ugyan annyira utána Brunette.

III. Mezei gazdák versenye; első ló. 100 ft, második 75 ft, harmadik 25 ft; futhat földműves tulajdona, nyereg nélkül 1 a. m. — 11 lovas állt ki, ezek közül elsőnek ért be:

Csiga János szeghalmi gulyás 5é. fakó h.	1
Bakos Gergely t. szt-miklósi p. h.	2
Kelle Sándor fegyverneki p. h.	3

Ezenkívül még négy fegyverneki, a többi t. szt-miklósi.

Csiga János erdélyi származású lován könnyen ért be alig 14 markos karcsú fakóján elsőnek s jó tehetségének egy kis versenybeu mindjárt e futás után másodszor is tanúságát adta.

IV. Magán-fogadás. 300 öl távolság.

Koppély József úr 13 mark. ponyja P a g a t l tulajdonos	1
Lelovics Gyula úr V i d á m tulajdonos	0

Könnyen győzött, miután Vidám kitört. Az ifjú nyertest általános taps fogadta.

V. Ügető Verseny. 50 ft. négy kerekű szekérben két lóval; két szekér egyszerre indul ellenkező irányban; először 2 mf. — másodszor s ha szükséges harmadszor 1 mf.

Mocsáry Miklós úr két pej.	1	}	1
Gr. Szápáry Iván pej és fakó 2	2		
Farkas Elek úr fek. és sárga 1	1	}	2
Tassy Károly úr két pej.	2		

a nyertes az egy ang. mf. pályát második izben 3p. 50 m. p. alatt haladta meg.

VI. Asszonyások díja, tiszteletdíj a vidék hölgyeitől. Ugrató verseny, 3 akadály 1 a. m. tét 10 ft. f. v. f. Úr lovarok színben, futhat minden ló, mely az egylet tagjának tulajdona; terhek mint az egyleti díjban; telvérrre 10 fonttal több.

Gr. Szápáry Iván f. v. k. Alborak ap, Lottery tulajdonos 135 ft.	1
Ugyanaz t. v. p. k. White Rose ap, Lottery Beniczky úr 145 ft.	0

L'aristan már a canternél szeszélyeskedett s nem ugrott, sőt meglátván a gátat indulni is vonakodott. Alborak szép ugrással [ment keresztül az első gáton White Rose csak másodszor neki fordulva ugrotta azt, de a tételnyit, melyet Alborak ez által nyert, gyorsított futása által helyre ütve, a második gátnál Alborakot majd elérte s már is érdekes végversenyt jósolt, midőn az utolsó gátnál, melyet Alborak mint a többit is legbiztosabban ugrott, kitört s a félvér kancza ismét nyertesnek érkezett be, ezen első ugrató versenyében.

Magán-verseny, 1. a. m. Tisztelet díj.

Gr. Szápáry Iván White Rose 145 ft.	1
B. Simonyi L. L'aristan 148 ft.	2

E futás szép befejezése volt ezen versenyeknek; White Rose a legsebesb futásban vezetni kezdett, s azt több mint $\frac{1}{2}$ m. megtartotta, midőn a fordulóhoz közeledve, azt kissé lassítá, L'aristan felment hozzá, de csak rövid ideig tartott küzdelem után ezt White Rose három lóhosszal megelőzve elsőnek ért be.

A versenyt egy vig tánczestély követte, s ezt másnap egy kopászat, melyre gr. Szápáry Iván a jelen volt vendégek nagy részét meghívni sziveskedett; — de vagy hogy a szárazföld rosz vadbüzt ígért, vagy álmatlanságtól visszatartva csak kevesen jelentek meg, — e kis csapatra azonban Sz. Hubert mint meg annyi megtért bünösre annál kedvezőbben mosolygott. — A különösen ez alkalomra a vendégek egyikétől felajánlott istálló s róka rövid hajtás után egy tövis bokorban ke-

resvén menedéket a nyomára vezetett ebek elöl, megfogatott. — Ez Canternek sem volt elég a vigkedvű falkának s így tovább indultunk nyulat keresni.

Akadunk is nemsokára olyanra, melly nem csak magáért, de a rókaért is kitett; csak pár rövid szünettel két mértföldnyi egyenes hajtás után a kutyákat egy fris nyúl zavarba hozta; de az ügyes mastertől, ki maga vezeti falkáját, régi nyomra visszavezetve, nem sokára szem előtt oly száraz földön, hogy a nyúl is port vert, tétova nélkülismé három mértföldnyire hajtották s végre kukoricza asylumából is ki szorítva a vadat, azt egy sebes végajtás után megfogták. Illy szép sikeres vadászattal mindnyájan annyira megelégedtünk, hogy azt hittük „Deos tentat“ ki többet kíván, de a szenvedélyes falkamester bizva Nimródban, s derék társaiban, még egy nyúlra vezette ebeit s ezt is, miután paréjos rejtjéből kiszorítva a sikon, falkától nyomba követve, két nagy közt tett, ismét menhelyére bűjt, de hasztalan! Másodszor is kiszorítva szép futás után annyira kiállott, hogy a farral feléje álló kutya mellől, melly a fekvő vad bűzét nem érzé, elillanni sem próbált s más kutyától megpillantva martalékul esett. Nem boesátkozom gyakorlatlan tollammal ez érdekes vadásznapi bővebb leírásába, de szolgáljon ez tanúságául annak, mennyi élvezetet szerezhet egy kis alig 4 pár kutyából álló falka, az azt jól vezető szenvedélyes sportsmannek. Nem áll minden egyes embernek, sem kisebb társulatunknak mindig módjában egypár 30 ebből álló falkát tartani — s így, leg-
többben e férfias mulatságról lemondanak azon hiedelemben, hogy kevesebb kutyával nincs vadászat.

X

A pardubitzzi lóversenyek.

Octóber 7. és 8.

(Táviratilag.)

Első Császárdij, 1000 arany. 4 mf.

Első: Harlequin. — Második: Pan.

Északnémet dij, 2000 for. 1 mf.

Első: Wenerine. — Második: Miss Leapka.

Asszonyságok dija, ezüst tiszteletdíj.

Első: Peeress. — Második: Kate Tulloch.

Második Császárdij, 600 arany. 3 mf.

Első: Frolic. — Második: Mary O'Moor.

Gr. Kinsky Octavián dij, 1¹/₂ mf.

Nyertes: Miss Leapka.

Handicap, 2 mf.

Első: Kate Tulloch. — Második: Cornflower.

Jövöre bővebben; addig is tájékozásul annyit, hogy Agitation, Basi Bozuk és Duerow a versenyben nem vettek részt.

Nevezések az aradi lóversenyekre.

Szombat, oct. 22.

Tétverseny, 1 mf. — 1 nevezés. Kabdebo Zsigmond úr 4é. fv. p. k. Venus.

Császárdíj, 100 arany. 2 mf. — 9 nevezés.

Gr. Kinsky Octavián 3é. sga m. Deutsche Michel ap. Italian vagy Musician, any. Flying Polka.

Ugyanaz 3é. p. k. Mary O'Moor ap. Italian, any. Maria Monte.

Atzél Péter úr 5é. sga k. Christine, ap. Abraham, any. Christine.

Gr. Zichy Aladár 3é. sga k. Avia ap. Smaragd, any. Avia.

Gr. Wenkheim Rudolf 5é. sp. k. Cigarette ap. Flatcatcher vagy Storm, any. Nicotiana.

Bohus János úr 3é. p. m. Remény ap. Smaragd, any. Christine.

Gr. Almásy György 3é. p. m. Ármin ap. Chatham, any. Dorothea.

Bakalovits Jenő úr 3é. vp. m. Hülegény ap. True Boy, any. Rigolet.

Markovits Márton úr 6é. fek. k. Erin ap. Crazy Boy, any. Whiskey.

Nostitz grófnő díja, 1½ mf. — 2 nevezés.

Ifj. gr. Batthyány István 4é. p. k. Cornflower ap. Crazy Boy, any. Y. Esmeralda — 130 font.

Bohus Zsigmond úr id. p. h. Hajnal ap. Malek Adel — 130 f.

Rósa Péter Ede díja, 1 mf. — 3 nevezés.

Kabdebo Zsigmond úr 7é. p. k. Tüzes.

Rósa Ferdinand úr 5é. p. m. Tossop Pista.

Gr. Szápáry Iván id. p. k. Alborak.

Themby díj, 1½ mf. — 5 nevezés.

Ifj. gr. Batthyány István 4é. p. k. Cornflower.

Gr. Zichy Aladár 3é. sga k. Avia.

Markovits Márton úr 6é. fek. k. Erin.

Gr. Kinsky Octavián 3é. sga m. Deutsche Michel.

Ugyanaz 3é. p. k. Mary O'Moor.

Akadályverseny, gr. Kinsky díj. 3½ mf. 15 akadály.

Két aláíró : b. Simonyi Lajos és b. Atzél István.

Vasárnap, oct. 23-án.

Elegyverseny, 1 mf. — 3 nevezés.

B. Atzél István 4é. m. Longbow, ap. Longbow, any. Bluelight.

Gr. Kinsky Octavián 3é. sga m. Deutsche Michel

Gr. Schmettov Rikárd 5é. sp. m. Uncle Tom ap. Doctor, any. Ukraine.

Assonyságok díja, 3 mf. — 4 nevezés.

Bohus Zsigmond úr id. sga k. Vixen ap. The Caster, any. Sleight of Hand.

B. Simonyi Lajos id. sp. m. Laristan ap. Muley Moloch, any. Newton.

Atzél Péter ur 6é. p. m. Scotchman ap. Malcolm, any. Sabredash.

Gr. Schmettow Rikárd id. p. k. Mountebank ap. Doctor.

Bohus dij, 1½ mf. — 5 nevezés.

Gr. Zichy Aladár 3é. sga k. Avia.

Ifj. Gr. Batthyány István 4é. p. k. Cornflower.

Markovits Márton úr 6é. fek. k. Erin.

Atzél Péter úr 3é. s. k. Zöldike ap. Hackfall, any. Abigail.

Gr. Kinsky Octávián 3é. p. k. Mary O'Moor.

Aradi pályadij, 2 mf. — 7 nevezés.

Bohus János úr 3é. vp. m. Remény.

Markovits Márton úr 6é. fek. k. Erin.

Atzél Péter úr 5é. vska k. Christine.

Bakalovits Jenő úr 3é. vp. m. Hülegény.

Kabdebo Zsigmond úr 7é. p. k. Tüzes.

Rósa Péter Ede úr 6é. p. k. Villám ap. Tossop.

Gr. Schmettow Rikárd 5é. v. p. Corinne ap. Sauter la Coupe, any. Abigail.

Vigaszverseny, 1 mf. — két aláíró: gr. Almásy György és gr. Kinsky Octávián.

Akadályverseny, b. Simonyi dij, 2 mf. 10 ugrás. — 3 nevezés.

B. Atzél István, irlandi félvér 5é. Sailor.

B. Simonyi Lajos id. sp. m. Laristan.

Gr. Kinsky Octávián 5é. fakó m. Caesar.

A pezgő díjra, a gr. Kinsky akadályversenyre, a mezei gazdák versenyére és a vigaszversenyre a nevezés közvetlen a verseny előtt történik.

Vadászműszótár.

Vadászszavak és vezényszavak.

Add fel! *hoch! hoch apport! tourne haut!* röviden és élesen mondva, hogy az eb az elhozottat — hátulsó lábaira ágaskodva adja fel.

Agár, *Windhund*.

Állja a vadat, *stehen, vorstehen*; a vizsla állja a vadat, midőn előtte áll s mindaddig vár, míg odaérkezett gazdája beugratja vagy elhívja.

Angolszelindek, *Dogge*, Angliából került nagy erős eb faj, melyet nagy vad fogatására használnak.

Átsudamlanak, *überschiessen, übergehen*, a kopók, midőn a nyomot átugorják s tovább sietnek.

Beugrik, *einspringen* — a vizsla, midőn a merően állott vadat felriasztja.

Biztatni; a szimatoló kopókat jeladással keresésre buzdítani.

Bocsásd! *lass aus! laissez!* rövid és éles parancsszó, hogy az eb a felvett tárgyat fogai közül kiadja.

Borzeb vagy tacskó, *Dachshund*, *Fuchsfinder*, kajsza lábú hosszas testű apró kopófaj, mely a vadat csendes hajtással nyomozza s a lyukába bújó borzot és rókát onnan kizavarja.

Böklészni, kiböklészni, *aufstossen*, *aufthun*, négy lábú kis vadat fekhelyéből kizavarni.

Csatlóláncz, kopóláncz — összelánczolt két nyakló.

Csitt! *ruhig! still! Paix!* büntetésül keményen, intésül félhangon és vontatva mondandó a kutyának.

Czirkálni, *revieren*, vizsláról mondjuk, midőn a vadász előtt alá s felkeres.

Dermedtre hangoz, *gibt verendtlaut*, a véreb, midőn ugatásával a megdermedt szarvasvad megtalálását jelezi.

Disznófogó, *Saurüde*, vaddisznó lefűléseére használt és betanított erős szelindekfaj.

Eböl, *Zwinger*, *kennel*.

Elhívni, *abrufen*, a kutyát a kereséstől vagy vadatállástól visszahívni.

Elkapatni ebet: okszerűtlen bánásmóddal elrontani.

Előcsahos eb az, mely elébb csahol, mint vadat érez, vagy lát.

Előre! *vorwärts!* félhangon, röviden és ismételve, vagy e helyett kettős fütty, biztatásul a keresés folytatására. Hosszan és vontatva, ha az ebnek hasonlóan kell előre csúsznia.

Elrivallja magát a kopó, midőn vadat lel.

Elvadítani, *verschlagen*, rossz bánásmóddal a kutyát. Elvadult vagy elvert a kutya, ha félelemből csak vonakodva vagy épen nem mer a vadászhoz közeledni.

Érezni, *wittern*, a vad közellétét szaglással felfedezni.

Erre! arra! *daher! dorthin! Ça! la!* czirkáló vizslának mondjuk, félhangon és röviden.

Falka, *Meute*, csapat együtt hajtó kopó a zaklató (parforce) vadászatoknál.

Felvenni, *anfallen*; ha a kopó nyomot érez s a vadat ezen buzgón keresi.

Felfűzni, lefűzni, *anleinen*, *ableinen*, kopót, agarat, vezetékbebet sat. pórásra, szijra venni vagy arról elbocsátani.

Fordítja a vadat az eb, midőn azt futása irányából a vadász felé téríti.

Fűzér, *Leine*, a zsinog, melyre a kopókat vadászatra vitelkor fűzik.

Gyévéreb, minden, bármilly fajú, vadászatra használt eb.

Hadd el! *lass ab! lass gehen! laissez lá!* hangosan, vontatva s nyomatékosan ejtett parancsszó a vizslának, midőn elhívjuk.

Hahó! vagy hühó! lövésre sebes futással megjelenő kutyák megállításául hangosan s vontatva kiáltjuk.

Hajtának, *anschlagen*, a kopók, midőn a felvett nyomon futva ugatnak.

Hóbortos, *wetterlaunisch*, a vadász, ha vadászaton kedvetlen.

Hozd el! hozd ide! *apport!* parancsszó a vizslának valamely tárgy elhozására; hangosan és vontatva, ha késedelmeskednek.

Hozár, *apporteur*, *retriver*; a lelőtt madarat elhozó — s kizárólag csak e

czélra idomított vizslafaj, mely gyakorlott éles látásával pontosan kiméri a távol-ságot és a helyet, hova a lelőtt madár esett.

Idé! *herein! hier! ici!* röviden mondva, vagy e helyett röviden fütttyentve, visszatérési parancs a vizslának. Vontatva, vagy hosszas füttty, intő jel a messze kalandozóknak.

Idomitani, *dressiren*, vadászebeket betanítani. Idomitó fa, Dressir-block; idomitó gyöngy, Korallen; idomitó nyakló, ostor, zsinog: Dressir-halsband, Peitsche, Leine.

Jelezni, *anziehen, marquiren*; jelez a vezetőkebet, vagy a vizsla, midőn a vad nyomát érezve, ezt farkcsóválással és sebesebb mozdulatokkal jelenti.

Jobbra! *daher!* balra! *links hin! a gauche!* a vizslának jobb- vagy bal- oldalra rendelése.

Kajtász eb, *Stöberhund*, e szótól kajtatni vagy is fürkészni; stöbern.

Kalandoz, *schwärmen*, a vizsla, ha messze távozik, a kopó ha nem marad nyomon.

Kanászó eb, *Saubeller*.

Kankalék, *Storchschnabel*, vizsla orrára a végett illesztett hegyes fa, hogy azt fennhordott orral keresésre kényszerítse.

Kapfogak, *Fangzähne*.

Kattog a kopó, midőn fogait vad után csattogtatja.

Kapzsi, *la curé*, az ebek vadászrésze. Kapzsira a *dni genossen machen*, az elejtett vagy elvert vadat ebeknek martalékkül átadni.

Keress! *such! such! allons chercher!* kopónak vizslának vadkeresésre hangosan és nyájasan való biztatása.

Kiállanak, *verfangen, verdrossen, überhezt*, huzamos vadüzésben a vadászebek.

Kikezdeni, *anschneiden*; ha az ebek a vadat összetépi, marczangolják.

Kölyök, minden még nem esztendő eb.

Körül! *herum! allons retour!* mondjuk a czirkáló vizslának, hogy előttünk félkörben keressen.

Kopó. Erdei kopó, *Jagdhund*, mely özet, nyúlat, rókát egyiránt nyomoz és hajt. (A sikon hajtó angol kopók a „kopászat“ rovatában fordulnak elő.)

Kores, *Blendling, Bastard*, különféle fajú kutyák nemzedéke.

Kurtán keresni, *kurz suchen*, a vadász közelében; ennek ellenkezője távol keresni vagy bocsátani, *ausstreihen, weit revieren*.

Lapúlj! *kusch dich! Couche!* hangosan és vontatva ejtett parancsszó.

Lassan, *langsam! doucement!* hangosan és vontatva mondják a hevesen kereső vizslának.

Liheg, *gepst, getöset*, a fáradt vagy felhevült eb.

Medvefogó, *Bullenbeisser*.

Megállj! *halt! maradj! bleib hier! retez ici!* hangosan és röviden.

Megállítva csahol, *gibt Standlaut*, a véreb midőn a lösebes vad megállását jelezi.

Megcsaholja, *verbellt*, a véreb a lösebes vadat.

Megtépi, *berupfen*, a vizsla a lelőtt szárnyast.

Neki bocsátani, *loskuppeln*, felugratott vad után a füzéren tartott kopókat.

Némán — az az csaholás nélkül hajt néha a kopó.

Nyafog, nyifog, *anschlagen*, a hajtani kezdő kopó.

Nyiffantás, cziholás, *Keif, Fürhtenlaut*, a kopó hangja, midőn vadra talál s ennek nyomát jelezi.

Nyakló, *Koppel*, az eb nyakszija, mellyen a füzért vagy pórázt átfűzik. Hibásan : kupli a német Koppelből, vagy : ezorka a tót czworkából.

Nyereg a hegyes végű görbe vas szeles vizsla derekán, melly farát szurdalja s lassú keresésre kényszeríti.

Nyomni, *anhalten*; nyomra lelni, zur Fährte kommen; nyomot tartani, fortbringen; nyomra vinni, *anlegen*.

Oldalog az eb, midőn hátulsó lábaival az elsőktől eltérőleg halad.

Orr-szaglás; a jó szaglású kutyának jó orra van.

Összefűzni, összepórázni, *koppeln*, vadászebleket nyaklón összekötni.

Összekürtölni, *abblasen*, a kopókat; appellblasen : a vadászokat.

Póráz, *Strick*, a zsinog mellyre az agarakat fűzik. Pórázos agár, *Strickbändig*, melly már jól jár a pórázon. Egy póráz agár, mellyek együtvé vannak fűzve.

Rajta! *fass! tiens courage!* vizslabiztatás.

(Folytatjuk.)

V e g y e s e k.

— Flying Childerst Mr Childers nevelte s maga nevével nevezte el; apja Darley Arabian, szőre pej, s mind a négy lába kese volt. Először Newmarket gyepeén jelent meg 1721 april 26-án, hol és mikor Bolton herczeg Speedwelljét verte meg 500 guinea külön versenyben, mind a két ló 8 stone 5 fonttal futván 4 mértföld, 1 furlong és 173 yard távolságot. Flying Childerst soha egy ló sem győzte le s mondják, hogy 9 stone és két fonttal 3 mföld 4 furlong és 139 yardnyi tért 6 p. 40 mp. alatt futott be kevés más kanczát fedezett mint Devonshire herczegéit, ki e mént Childerstől megvette.

— Sept. 16-án a Themsében versenyt úszott két híres uszó: Bekwith úszómester és Walker ács. Az első Angliának elismert legjelesb úszója; a második egy izben öt ang. mfdet úszott egy óra alatt. Most tehát mérköztek 60 font st. nyerevényért s a legjelesb úszó hirnevéért. Mind a kettő már hetek óta idomita magát e versenyre, mellynek kezdete az említett nap reggeli 8 órájára volt kitűzve. Hét óra előtt már a Temsét számtalan esolnak, egy nézőkkel zsúfolt gőzös s a partokat elláthatlan embertömeg fődé. Mind a két versenyző egy pillanatban ugrott a gőzsről a vízbe; Bekwith eleinte egy ölnyire vezetett, a pálya háromnegyed részén Walker utólérte őt, itt azonban W. hirtelen lankadott, mig B. újult kettős erővel haladt

előre s fárado versenytársát úgy elhagyta, hogy az a nyerpontnál 50 ölnyire maradt mögötte. Bekwith az $1\frac{3}{4}$ ang. mföldnyi távolságra 29 p. 6 mp. alatt úszott. A fogadások nagyobb része Bekwithre történt. (The Field.)

— New-York vidékén leghiresebb két ügető ló: Flora Temple és Princess, mellyek a new-yorki pályán már háromszor versenyeztek együtt, a győzelem azonban mindig Flora Templeé lett, melly minap két angol mértföldet 4p. 31 mp. alatt ügetett, — s így egy mértföldre 2p. 15 $\frac{1}{2}$ mp. esvén, ez eddigelé a legnagyobb sebesség, melly ügetésben valaha kifejtve lön. (Porter's Spirit of the Times.)

— Franciaországban Bourgtheroulde környékén a múlt hóban annyi farkas mutatkozott, hogy hajtó vadászatot tartottak reájuk s néhányat el is ejtettek. A szétriasztott farkasok egyike minap Bourgtheroulde faluba vetődött s a néptelen utcán kullogva, a templom tárt kapuján bement. Az egyházi a kaput rögtön bezárta s összezsúfolván a falu népségét, ez vasvillákkal és baltákkal vette a farkast üzőbe, de nem bírván véle e módon holdogulni, végre egy golyó vetett véget épen az oltár előtt életének. (Journal des Chasseurs.)

Kérelem

a pesti gyepen évenként kitűzött „Hazafi díj“ t. cz. alapítóihoz.

Gr. Andrásy György, gr. Barkóczy János, gr. Berchtold Antal, gr. Berényi Lajos, gr. Erdődy Sándor, gr. Szápáry József, Vigyázó Antal és gr. Zichy Miklós ő méltóságaikhoz.

A pályázó lovakra szabott teher legalsóbb fokára, mi némely díjagnál csak 80—87 fontot tesz, nem mindig találkozáván kellő könnyüségű lovas: a pesti lovar egyesület részvényesei f. évi június 8-án tartott összejövetelük alkalmával, a legalsóbb teherfokozatnak jövőben 92 fontra emelését, a többi tehernek ehhez alkalmazását s a már kitűzve lévő terhek megváltoztatására nézve, az illető alapítók beegyezésének kikérését határozták el.

Mint hogy pedig a „Hazafi díjban“ a legalsóbb tehersúly szintén csak 85 fontot tesz: ennek az alábbi fokozat szerinti emelésére nézve, alólírott az illető t. cz. főurak beegyezésének kijelentését teljes tisztelettel kéri; a tiltakozás elmaradását a beegyezés hallgatag jeléül bátorkodván tekinteni.

Az eddigi teherarány: 3 évesre 85 font; 4 é. 100; 5 é. 107 font 6é. és idősbre 111 font.

Emelve lenne: 3 évesre 92 font, 4 é. 107 font; 5 é. 114 font; 6 é. és idősbre 118 font.

Kelt Pesten, Servitater 3 sz.

october 10. 1859.

Bérczy Károly

a pesti lovar egyesület titkára.

A vadászműszótár ügyében.

A jelen számhoz mellékelt aláírási ívet ama bizodalommal küldjük t. cz. előfizetőinkhez, mely a „Vadászlap“ szerkesztője s a magyar vadászközönség közt az ügy közösségére nézve fennállhat s mely remélnünk engedi, hogy lapjaink kedvelői, a közös cél elérésére e munka terjesztésével is közremunkálni fognak.

A cél: a szabályszerű vadászatnak mindinkább honosítása — s ennek egy eszköze a megállapított műnyelv is, mely a fogalmak tisztázásához nem kevésbé járúl.

Távol vagyunk attól, hogy — bár elég gonddal és sok jeles sportsman szíves segélyével szerkesztett füzetünk tartalmát tökéletes „Vadászműszótárnak“ tartsuk: de, mert ép a lehető tökéletesség felé törekszünk, hisszük kívánatosnak azt, hogy a jelen füzet minél több kézbe kerüljön s minél több olvasóra találjon, kik aztán a hiányzó szavakat utánpótolva, a hiányosakat kijavítva: egy második már tökéletesebb kiadásnak legyenek eszközlői.

Épen e célból, t. i. nagyobb terjeszthetése végett, a mű árát olly kevésre tettük, hogy ez a tizenhatodréti füzetnek mind tartalmához, mind pedig kiállítási csinoságához képest csekélynek mondható.

T. cz. előfizetőinknek, kik egyébiránta tartalom nagy részét már e lapokból ismerik, a programmszavaihoz képest e füzettel mindjárt megjelenése után fogunk szolgálni.

Pest, oct. 10. 1859.

A Vadász- és Versenylap szerkesztősége.

M e g h í v á s.

A Szolnokmegyei lov. és gazd. egylet őszi közgyűlése, mellynek egyszersmind a jövő alakulás is tárgya lesz, october 16-án Török-Sz.-Miklóson reggeli 9 órakor az Almásy család házában tartatik. — Mellyre mind az egylet tagjai, mind azok kik az egyletbe ezentúl kívánnak belépni ezennel meghívatnak.

Gr. Szápáry Gyula
egyleti elnök.

Eladó ló.

Egy jó állapotú fekete pony. — Bővebben e lapok szerkesztőségénél.

Lóverseny határnap.

A r a d : oct. 22. és 23.

T A R T A L O M :

Vadászrajzok. — A törökszentmiklósi lóversenyek. — A pardubitzai lóversenyek. Nevezések az aradi lóversenyekre. — Vadászműszótár. — Vegyesek. — Kérelem a „hazafi díj“ alapítóihoz. — A vadászműszótár ügyében.

Tulajdonos kiadó és felelős szerkesztő Bérczy Károly.

Pest, 1859. Nyomatott Emich Gusztávnál. Barátok tere 7. sz.

Mellékelve: Aláírási ív a „Vadászműszótárra.“